

6. DZIAŁALNOŚĆ KOMISJI BADAŃ NAD ANTYKIEM CHRZEŚCIJAŃSKIM W 1998/99

W roku akademickim 1998/99 działająca w ramach Towarzystwa Naukowego KUL przy Wydziale Historyczno-Filologicznym Komisja Badań nad Antykiem Chrześcijańskim zorganizowała 7 naukowych spotkań, podczas których przedyskutowano kilka wybranych zagadnień ze starożytności chrześcijańskiej; każde z nich (przeważnie w III czwartek miesiąca wieczorem) gromadziło przeciętnie 18-25 osób, badaczy i sympatyków antyku chrześcijańskiego. A oto tematy wygłoszonych podczas nich prelekcji: ks. prof. dr hab. H. Wójciewicz (KUL) – *Owidiusz w poezji Seduliusza* (29 X 1998); dr Anna Zmorzanka (KUL) – *Początki gnozy heterochrześcijańskiej: Szymonianie* (19 XI 1998); dr Henryk Kowalski (UMCS) – *Religijność starożytnych Rzymian w I wieku przed Chrystusem* (10 XII 1998); prof. dr hab. Bożena Wronikowska (KUL) – *Dedykacje kościołów w IV wieku: spojrzenie patrystyczno-archeologiczne* (21 I 1999); dr Dariusz Słapek (UMCS) – *Mało znany aspekt rzymskich floraliiów: gladiatorki i święto Flory* (25 II 1999); ks. dr Stanisław Longosz (KUL) – *Szkołnictwo w okresie patrystycznym* (18 III 1999); ks. dr hab. Antoni Żurek (WSD Tarnów) – *Julian Pomeriusz wobec duchowej monokultury monastycznej V-VI wieku* (22 II 1999).

Ks. Stanisław Longosz

7. MODLITWA W PÓŻNEJ STAROŻYTNOŚCI: OD ZARANIA DO ŚW. AUGUSTYNA (XXVII Dni Augustiańskie, Rzym, 7-9 V 1998)

W dniach od 7 do 9 maja 1998 r. pod patronatem włoskiego Prezydium Rady Ministrów odbyło się w rzymskim Instytucie Patrystycznym «Augustinianum» międzynarodowe spotkanie naukowe na temat: *Modlitwa w późnej starożytności od zarania do Augustyna (La preghiera nel tardo antico: dalle origini ad Agostino)*. Sympozjum było XXVII już z kolei Dniami Augustiańskimi, które zgromadziły wielu badaczy starożytności chrześcijańskiej z kościelnych i państwowych uniwersytetów oraz wyższych uczelni m.in. z Anglii, Argentyny, Austrii, Belgii, Francji, Grecji, Hiszpanii, Niemiec, Szwajcarii, Węgier, Włoch i USA.

Z polskich patrologów byli obecni: ks. prof. Bogdan Cześz (PWT Poznań), ks. dr Mariusz Szram (KUL) oraz dwaj profesorowie rzymskich uniwersytetów papieskich: ks. prof. Waldemar Turek (Urbanianum) oraz niżej podpisany, jako przedstawiciel Papieskiego Uniwersytetu św. Tomasza z Akwinu. Ks. prof. Turek i niżej podpisany wygłosili także referaty. Należy również

wspomnieć częściowy udział w sympozjum polskich księży studiujących w Wiecznym Mieście.

Sympozjum otworzył rektor Instytutu Patrystycznego «Augustinianum» – o. prof. Angelo Di Bernardino OSA. Następnie wysłuchano odczytu inauguracyjnego, który wygłosił o. prof. Adalbert Hamman OFM, z Paryża: *La prière dans l'antiquité chrétienne*. Podczas przedpołudniowego spotkania pierwszego dnia sympozjum wygłoszono jeszcze dla wszystkich uczestników dwa następujące, dłuższe odczyty: Enrico Mazza (Mediolan), *L'eucaristia: dalla preghiera giudaica alla preghiera cristiana*, oraz Giulia Piccaluga (Rzym), *La preghiera nelle religioni del mondo classico*.

Podczas obrad, odbywających się równolegle w dwóch sekcjach (A i B), wygłoszono około 60 referatów (25-30 min.) i komunikatów (15 min.). Nie będziemy poruszać szczegółowo omawianych zagadnień, gdyż wygłoszone odczyty ukażą się drukiem na wiosnę 1999 r. w serii wydawniczej Instytutu Patrystycznego – «Studia Ephemeridis „Augustinianum”». Chcąc jednak przybliżyć przedstawiane na sympozjum odczyty, podamy teraz jedynie ich tytuły.

7 maja

SESJA POPOŁUDNIOWA

Sekcja A: **Ojcowie Apostolscy, Apologeci greccy, Traditio Apostolica**

Antonio Quacquarelli (Rzym), *Sulla dossologia trinitaria di Ignazio di Antiochia*; Michael Fiedrowicz (Berlin), *Das Gebet in der Argumentation der Apologeten*; Marcello Del Verme (Neapol), *La preghiera degli „ipocriti” e l'oratio dominica di Didache 8, 2-3*; Ursula Bleyenbergh (Münster), *Das Gebet in den Briefen des hl. Ignatius von Antiochen*; Fabrizio Fabbrini (Arezzo), *Primi schemi della preghiera cristiana*; Fabio Ruggiero (Bologna), *La preghiera nella Tradizione apostolica*.

Sekcja B: **Męczeństwo, monastycyzm**

Bazyli Degórski (Rzym), *Preghiera e morte nella letteratura monastica delle origini*; István Baán (Miskolc), *Formes et formules de prière dans les Apophthegmes*; Luciana Mirri (Bologna), *La preghiera delle eremite del deserto*; Paul Keresztes (Kitchener), *The Prayers of Early Martyrs and Constantine the Great*; Elena Zocca (Rzym), *Martiri e preghiera nell'agiografia africana*; Mihály Kránitz (Budapeszt), *Fortuna e sfortuna della nozione di „preghiera” di Origene nel pensiero di Evagrio Pontico*; Marianne Sághy (Budapeszt), *Roman prayers to the Martyrs: the Epigrams of Pope Damasus*; Francesco Trisoglio (Turyn), *La preghiera in S. Massimo di Torino*.

8 maja
SESJA PRZEDPOŁUDNIOWA

Sekcja A: Wschód

Giovanni Filoramo (Turyn), *Memoria e preghiera in Basilio*; Gennaro Lomiento (Bari), *Origene e la preghiera del cuore*; Antonio Cioffi (Neapol), *La preghiera nelle omelie sulla 1 Tim. di Giovanni Crisostomo*; Americo Miranda (Bologna), *Le preghiere paoline nell'esegesi di Giovanni Crisostomo*; Enzo Lodi (Bologna), *La preghiera nei sermoni di S. Pietro Crisologo*; Carlotta Amade (Genova), *La preghiera negli Inni di Sinesio di Cirene*.

Sekcja B: Ambroży, Hieronim

Martin Walraff (Bonn), *La preghiera verso l'oriente. Le origini di un uso liturgico*; Manuel Belda (Rzym), *La preghiera continua secondo sant'Ambrogio*; Francesco Corsaro (Katania), *L'innografia ambrosiana: dalla polemica teologica alla liturgia*; Michaela Zelzer (Wiedeń), *La terminologia della preghiera in Sant'Ambrogio*; Waldemar Turek (Rzym), „Petite magna et parva adicientur vobis”. *La concezione della preghiera nella Lettera 23 di Ambrogio*; Giovanna Pintus (Sassari), *L'Ad galli cantum di Ambrogio di Milano*.

SESJA POPOŁUDNIOWA

Sekcja A: Augustyn

Luigi Fatica (Neapol), *Il Padre nostro nel De serm. Dom. in monte: Agostino, retore o pastore?*; Michele Cutino (Palermo), *Funzione e contenuti della preghiera nei „Dialoghi” di Agostino*; Giancola Iddia (Rzym), *Incontri di preghiera. Plotino e S. Agostino*; Osvaldo Rossi (Grottazzolina), *Pensiero e preghiera nel De Trinitate di s. Agostino*; Alberto Tornatora (Rzym), *Tempus desiderandi: Agostino e la mutevolezza dell'orante*; Vittorino Grossi (Rzym), *Nota sul vocabolario della preghiera in S. Agostino*.

Sekcja B: Ogólna

Enrico Cattaneo (Neapol), *La preghiera liturgica come esperienza di uguaglianza tra uomo e donna nello Ps.-Cipriano, De singularitate clericorum*; Angela Maria Mazzanti (Bologna), *La preghiera nel Corpus Hermeticum*; Laurent Pernot (Strasbourg), *Cent ans de recherche sur la priere antique (1900-2000): la banque de données bibliographiques de Strasbourg*; Constanti-

ne Charalampidis (Thessaloniki), *Rappresentazioni dell'orante nell'arte paleocristiana*; Johannes Irmscher (Berlin), *La preghiera nella filosofia della Tarda Antichità*; Francisco Garca Bazan (Buenos Aires), *Dos breves plegarias gnósticas y su contexto codicológico: Oración de Pablo (NHC I, *A-B) y Oración de acción de gracias (NHC IV, 7)*; Edmund Hill (Cambridge), *Deus in adiutorium meum intende...: The Liturgical History and Prehistory of this Versicle*.

9 maja

SESJA POPOŁUDNIOWA

Sekcja A: **Augustyn**

Siver Dagemark (Göteborg), *The motif of prayer. A comparison between Vita Martini and Vita Augustini*; George Lawless (Rzym), *Augustine's Letter 130: Three Grids of Composition and Reading*; Kauko Raikas (Lohja), *Adueniat regnum tuum: The Interpretation of the Lord's Prayer by Augustine (De serm. Dom. in monte II 6 20)*; Salvatore Nicolosi (Rzym), *La vita come preghiera e la preghiera come vita. La struttura delle Confessiones di s. Agostino*.

Sekcja B: **Ogólna**

Jean Magne (Paryż), *Les plus anciennes prières d'ordination*; Daniel De-Decker (Bielefeld), *Une „première” dans l'histoire de l'Eglise ancienne: la prière aux armées de l'empereur Licinius*; Gabriele Marasco (Rzym), *La preghiera e la guerra*.

Końcowe posiedzenie ogólne

Jean-Nol Guinot (Lion), *Un souci pastoral de Jean Chrysostome: l'éducation du chrétien à la pratique de la prière*; Kurt Smolak (Wiedeń), *La preghiera filosofica-cristiana in versi*.

Tak w streszczeniu przedstawiał się program obrad. Kongresowi towarzyszył dodatkowo program towarzyski, w zakres którego weszły następujące wydarzenia: przyjęcie zorganizowane w ogrodzie «Augustinianum» (7 V, godz. 19:30); zwiedzanie rzymskiego ogrodu botanicznego (8 V, godz. 14:00); przyjacielska «pizza» (8 V wieczorem).

Jak można zdać sobie sprawę chociażby z wyżej wymienionych zagadnień, tematyka XXVII Dni Augustiańskich była bogata i została ukazana z różnorodnych stron. Sam Kongres, jak ufamy, przyczyni się – szczególnie wówczas, gdy ukaza się drukiem jego akta – do głębszego poznania tego ważnego zagadnienia, jakim była modlitwa w okresie starochrześcijańskim.